

Φορολόγηση των «παραγωγικών συντελεστών»;

του Γιάννη Μηλιού¹

Από την εποχή της Μάργκαρετ Θάτσερ στη Βρετανία και κατόπιν του Ρόναλντ Ρήγκαν στις ΗΠΑ κυρίαρχος μύθος της ευρωπαϊκής και αμερικανικής οικονομικής πολιτικής (η οποία ονομάστηκε νεοφιλελευθερισμός) ήταν ότι η μείωση της φορολογίας αποτελούσε την προϋπόθεση για την οικονομική ανάπτυξη και την ευημερία.

Στην πραγματικότητα αυτό που συνέβη ήταν η διάλυση του προοδευτικού φορολογικού συστήματος που είχε παγιωθεί μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Με την απότομη μείωση της φορολογικής επιβάρυνσης των ψηλών και πολύ ψηλών εισοδημάτων συρρικνώθηκαν δραματικά τα δημόσια έσοδα, με αποτέλεσμα να μην μπορούν πλέον να εξυπηρετηθούν οι δημόσιες δαπάνες. Οι κυβερνήσεις προχωρούσαν σε δραστική περικοπή του κοινωνικού κράτους, των δημόσιων επενδύσεων, της δημόσιας υγείας και παιδείας, προς όφελος και πάλι του μεγάλου κεφαλαίου. Τα δημόσια ελλείμματα που προέκυπταν, χρηματοδοτούνταν από ένα διαρκώς αυξανόμενο δημόσιο δανεισμό. Όλα αυτά μέχρι τη συστημική κρίση του παγκόσμιου καπιταλιστικού συστήματος που ξέσπασε το 2008.

Μετά το ξέσπασμα της κρίσης, που σύντομα εκδηλώθηκε και σαν κρίση δημόσιου και ιδιωτικού χρέους, οι φόροι αυξήθηκαν ξανά στις περισσότερες χώρες. Όμως δεν επανήλθε το προοδευτικό φορολογικό σύστημα των δεκαετιών του 1960 και 1970, αλλά ένα σύστημα υπερφορολόγησης των μικρών και μεσαίων εισοδημάτων, με διατήρηση της φοροασυλίας του μεγάλου πλούτου.

Ειδικά στην Ελλάδα, που μαζί με την Ισπανία είναι πρωταθλήτρια στη διεύρυνση των κοινωνικών ανισοτήτων στα χρόνια της κρίσης, η υπερφορολόγηση του εισοδήματος και της περιουσίας των λαϊκών τάξεων ξεπερνάει κάθε προηγούμενο. Για να αναφέρω μόνο ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα, με τον ΕΝΦΙΑ που επιβάλλεται σε όλα τα ακίνητα από το 1ο ευρώ, οι φόροι που θα εισπράττονται εφεξής από τα ακίνητα θα είναι 6,5 φορές μεγαλύτεροι από τα προ κρίσης επίπεδα, η κλίμακα του κύριου φόρου έχει αρνητική προοδευτικότητα, δηλαδή *επιβαρύνονται αναλογικά περισσότερο τα ακίνητα σε περιοχές με μικρότερη τιμή ζώνης*, απαλλάσσονται σκανδαλωδώς όσοι αγοράζουν «χρυσά» οικόπεδα του δημοσίου, ενώ δεκάδες χιλιάδες νοικοκυριά που δεν μπορούν να πληρώσουν περιέρχονται σε

¹ Καθηγητής πολιτικής Οικονομίας στο ΕΜΠ, υπεύθυνος οικονομικής πολιτικής ΣΥΡΙΖΑ.

απόγνωση.

Στην οργή που έχουν προκαλέσει τα μέτρα αυτά, η μεν κυβέρνηση μοιράζει ως συνήθως αντιφατικές υποσχέσεις, διάφοροι δε «σοφοί», συνήθως πέραν του χώρου της δημοσιογραφίας, δηλώνουν πως ότι κι αν γίνει «δεν πρέπει να φορολογούνται οι παραγωγικοί συντελεστές».

Τι είναι όμως αυτοί οι ιεροί «φορολογικοί συντελεστές»; Στο κλασικό πλέον πανεπιστημιακό εγχειρίδιο *Εισαγωγή στην Πολιτική Οικονομία* των Γεωργακόπουλου, Λιανού, Μπένου, Τσεκούρα, Χατζηπροκοπίου και Χρήστου (Αθήνα 1982), διαβάζουμε (σ. 20): «Παραγωγικοί συντελεστές είναι οι απαραίτητοι παράγοντες για την παραγωγή [...] Μπορούμε να [τους] διακρίνουμε σε τρεις κατηγορίες: έδαφος ή γη, εργασία και κεφάλαιο».

Όμως τόσο η εργασία (τα εισοδήματα από μισθούς) όσο και η γη (η ακίνητη περιουσία) φορολογούνται μέχρι εξαντλήσεως. Είναι λοιπόν προφανές πως όταν οι «σοφοί» ζητούν να μην φορολογούνται «οι παραγωγικοί συντελεστές», στην πραγματικότητα εννοούν: «Κανένας φόρος στο κεφάλαιο!». Αυτό δηλαδή που υποστηρίζει η δεξιά πτέρυγα των Ρεπουμπλικανών στις ΗΠΑ.

Η πολιτική αυτή δεν μπορεί να συνεχιστεί. Η επερχόμενη κυβέρνηση του Σύριζα θα εφαρμόσει ένα ριζικά διαφορετικό φορολογικό σύστημα, με υψηλό αφορολόγητο όριο, έντονη προοδευτικότητα της κλίμακας και φορολόγηση της μεγάλης περιουσίας. Τα φτωχότερα κλιμάκια θα απαλλαγούν εντελώς ή θα επιβαρυνθούν λίγο, ενώ τα ανώτερα κλιμάκια θα φορολογηθούν περισσότερο, δηλαδή θα ισχύσει η αρχή της φορολογικής δικαιοσύνης: «Ο καθένας σύμφωνα με τη φοροδοτική του ικανότητα».